

Силабус освітнього компоненту УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
Освітньо-професійна програма – Правоохоронна діяльність
Рік навчання: 2025-2026, Семестр: 1
Кількість кредитів: денна ф/н – 3, заочна ф/н – 3
Обсяг годин: денна ф/н – 90, заочна ф/н – 90
Мова викладання: українська
Підсумковий контроль – екзамен
Форма проведення занять – лекції, практичні заняття

Назва освітнього компоненту	Українська мова (за професійним спрямуванням) <u>The Ukrainian Language (for Professional Purposes)</u>
Викладач	Кисляк Леся Несторівна доцент кафедри загальноправових та гуманітарних дисциплін Івано-Франківського інституту «Одеська юридична академія», кандидат філологічних наук, доцент. Івано-Франківськ, вул. Максимовича, 13 каб. 409
E-mail:	kyslyak.lesya73@gmail.com
Консультації викладача	Четвер 14.00-16.00

1. Коротка анотація до курсу: Конституційне закріплення української мови як державної ставить, Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» ставлять перед закладами вищої освіти України завдання підготувати національну еліту, яка б досконало володіла українською мовою і забезпечувала успішний розвиток нації.

Інтеграція ЗВО у європейський освітній простір відбувається на основі перетворень в освіті. За цих умов важливого значення набуває підготовка працівників правоохоронних органів до здійснення комунікації в українському соціумі й у світі глобальних міжкультурних зв'язків. Без відповідних мовних компетенцій: умінь і навичок грамотно, ясно, чітко висловлювати свої думки, конструювати діалог, ефективно використовувати невербальні засоби комунікації, застосовувати інформаційні ресурси неможливе професійно-компетентнісне становлення особистості.

Одним із пріоритетних завдань, які стоять перед вищою освітою, є формування та розвиток у студентів системи компетентностей, зокрема комунікативної компетентності як необхідної складової майбутньої професійної діяльності працівника правоохоронних органів.

Освітній компонент «Українська мова (за професійним спрямуванням)» передбачає продовження формування національномовної елітарної особистості, яка досконало володіє нормами української літературної мови, уміннями й навичками вільно й комунікативно виправдано користуватися всіма мовними й позамовними засобами під час фахового спілкування бакалавра правоохоронної діяльності.

Основні завдання освітнього компонента «Українська мова (за професійним спрямуванням)»: сформувавши чітке та правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності; забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення; сформувавши та вдосконалити вміння правильно використовувати різні мовні та позамовні засоби відповідно до комунікативних намірів, ситуацій і особливостей комунікантів; виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні, професійної культури; сформувавши навички оперування фаховою термінологією; виховати патріотичну та креативну особистість із високим рівнем мовної свідомості.

Значна увага приділена основним аспектам фахового мовлення, опануванню ключовими стратегіями і тактиками публічного мовлення, прийомами впливу за допомогою вербальних і невербальних засобів з проєкцією на види професійної комунікації фахівця в галузі цивільної безпеки, вмінню ефективно спілкуватися з громадянами.

Дисципліна формує професійне мовлення, здатність до юридичної аргументації, роботи з інформацією та складання документів, що безпосередньо пов'язано з комунікацією, аналітичним мисленням і правозастосуванням.

2. Формат курсу: Очний та/або змішаний.

3. Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність: здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

Спеціальні компетентності:

СК 3. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ.

СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК 5. Здатність визначити придатні для юридичного аналізу факти, систематизувати одержані результати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

4. Програмні результати навчання:

ПРН2. Вести міжособистісний діалог та превентивну комунікацію з метою виконання завдань професійної діяльності.

ПРН5. Розробляти тексти, документи з питань професійної діяльності, вільно спілкуватися українською та іноземною мовами.

ПРН6. Знати і розуміти принципи доброчесності та норми етичної поведінки, дотримуватися їх у професійній діяльності.

ПРН7. Взаємодіяти із суб'єктами забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку, а також здійснювати комунікацію з фізичними та юридичними особами з метою виконання завдань у сфері правоохоронної діяльності.

ПРН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах, аналізувати і оцінювати її для повного та всебічного встановлення обставин, необхідних для виконання професійних завдань.

ПРН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПРН15. Працювати самостійно та в команді при виконанні службових (посадових) обов'язків та під час розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері правоохоронної діяльності.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (ДФ)	Загальна кількість годин (ЗФ)
лекції	14	8
семінарські заняття	16	6
індивідуальна робота	10	10
самостійна робота	50	66
всього	90	90

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – доступ до мережі Internet за умови змішаного формату курсу, конспект лекцій, система мультимедійних презентацій та засоби інтерактивного навчання, мультимедійне забезпечення в порталі ZOOM, Moodle.

7. Зміст освітнього компонента:

Лекційні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Теми 1-2. Предмет, мета і завдання курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Мова як засіб професійного спілкування. Мовна культура – найважливіша особливість професійної культури працівника правоохоронних органів.	2	2
Тема 2.	Теми 3-4. Правові засади функціонування мов в Україні. Українська юридична термінологічна система. Проблеми перекладу та редагування професійних текстів.	2	
Тема 3.	Тема 5. Лексикологія, лексикографія та фразеологія у професійному спілкуванні. Лексичні особливості професійного мовлення працівника правоохоронних органів.	2	
Тема 4.	Тема 8. Культура усного професійного спілкування.	2	
Тема 5.	Теми 9-10 Функціонально стилістична диференціація сучасної української літературної мови. Офіційно-діловий стиль, його особливості. Документ. Організаційні документи.	2	2

Тема 6.	Теми 11-12. Документація щодо особового складу. Довідково-інформаційні документи.	2	2
Тема 7.	Теми 13-15. Документи з господарсько-договірної діяльності. Обліково-фінансові документи. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.	2	2
Усього		14	8

Семінарські, практичні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Теми 1-2. Предмет, мета і завдання курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Мова як засіб професійного спілкування. Мовна культура – найважливіша особливість професійної культури працівника правоохоронних органів.	2	2
Тема 2.	Теми 3-4. Правові засади функціонування мов в Україні. Українська юридична термінологічна система. Проблеми перекладу та редагування професійних текстів.	2	
Тема 3.	Тема 5. Лексикологія, лексикографія та фразеологія у професійному спілкуванні. Лексичні особливості професійного мовлення працівника правоохоронних органів.	2	
Тема 4.	Тема 8. Культура усного професійного спілкування.	2	
Тема 5.	Теми 9-10 Функціонально стилістична диференціація сучасної української літературної мови. Офіційно-діловий стиль, його особливості. Документ. Організаційні документи.	2	2
Тема 6.	Теми 11-12. Документація щодо особового складу. Довідково-інформаційні документи.	4	2
Тема 7.	Теми 13-15. Документи з господарсько-договірної діяльності. Обліково-фінансові документи. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.	2	
Усього		16	6

Самостійна робота			
	Опис змісту навчання (наприклад, теми або види навчальної активності)	ДФ год.	ЗФ год.
	Підготовка до аудиторних занять та контрольних заходів за темами: Теми 1-2. Предмет, мета і завдання курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Мова як засіб професійного спілкування. Мовна культура – найважливіша особливість професійної культури працівника правоохоронних органів.	4	6
	Теми 3-4. Правові засади функціонування мов в Україні. Українська юридична термінологічна система. Проблеми перекладу та редагування професійних текстів.	8	8
	Тема 5. Лексикологія, лексикографія та фразеологія у професійному спілкуванні. Лексичні особливості професійного мовлення працівника правоохоронних органів.	2	6

Тема 6. Морфологічні та синтаксичні засоби професійного спілкування.	4	6
Тема 7. Основні правила правопису. Орфографія. Граматична правильність як ознака культури усного та писемного спілкування.	6	8
Тема 8. Культура усного професійного спілкування.	6	8
Теми 9-10 Функціонально стилістична диференціація сучасної української літературної мови. Офіційно-діловий стиль, його особливості. Документ. Організаційні документи.	6	8
Теми 11-12. Документація щодо особового складу. Довідково-інформаційні документи.	9	8
Теми 13-15. Документи з господарсько-договірної діяльності. Обліково-фінансові документи. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.	5	8
Усього	50	66

Індивідуальні завдання		
Опис змісту індивідуального завдання	ДФ год.	ЗФ год.
<p>Індивідуальна робота студентів може включати: виконання конспекту наукової праці, есе, рефератів та тез наукових доповідей; термінологічних словників, схем; участь у студентських конференціях, конкурсах, олімпіадах, тощо; участь у роботі студентського наукового гуртка; анотацію прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури тощо.</p> <p>Есе та/або реферат (доповідь) являє собою інформаційне повідомлення, результат індивідуальної думки та враження з поглибленого дослідження індивідуально обраної здобувачем теми (окремих питань навчальної дисципліни) та має бути підкріпленим науково-літературною базою та/або прикладами із практики.</p>	10	10
Всього	10	10

8. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Накопичувальна. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль знань здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня знань студентів.

Методи поточного контролю: Усне опитування здобувачів вищої освіти, вирішення практичних завдань, тестові завдання, проектний метод (складання типових документів); кейс-метод, ситуаційні завдання, ділові ігри.

Рубіжний контроль.

Проводиться після вивчення відповідних тем або блоку тем з метою з'ясування ступеню засвоєності здобувачами вищої освіти відповідного об'єму опрацьованого та вивчення матеріалу та подальшої оцінки рівня отриманих знань. Форми проведення рубіжного контролю: контрольна робота, колоквиум.

Індивідуальне завдання.

Підготовка есе, реферату (тез доповіді) або презентації в межах питань, що розглядаються на лекційних та практичних заняттях. Аналіз законодавства та судової практики. Здобувач вищої освіти самостійно обирає об'єкт та предмет дослідження.

Підсумковий контроль.

Проводиться у формі екзамену

9. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній галузі; матеріал викладає логічно, послідовно та переконливо; самостійно розкриває власні обдарування і нахили	відмінно	Зараховано
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	добре	Зараховано
74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.		
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.		
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.	задовільно	Зараховано
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	незадовільно	Не зараховано
0-34	F	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.		

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (половина балів з максимально можливих). Перескладання модулів відбувається із дозволу директора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: визначається Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенням «Про дотримання академічної доброчесності в Івано-Франківському інституті «ОЮА».

Увесь освітній процес побудований на засадах доброчесності, справедливості, порядності, відповідальності за результати своєї діяльності, взаємодовіри та толерантності до його учасників, об'єктивності оцінювання, соціальної та гендерної рівності. Здобувач освіти зобов'язаний самостійно виконувати завдання до практичних занять та самостійної роботи; надавати правдиву інформацію про результати своєї навчальної діяльності; вказувати джерела чужих думок у випадку їхнього використання. Жодна з форм порушення академічної доброчесності не толерується.

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Вимоги до семінарських занять	Відвідання занять є важливою складовою навчання. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску. Регулярне відвідування практичних занять, попереднє ознайомлення з рекомендованою літературою, виконання практичних завдань є необхідною умовою.
Вимоги до індивідуальної роботи	Індивідуальна робота студентів може включати: написання наукових статей, виконання конспекту наукової праці, рефератів та тез наукових доповідей; термінологічних словників, схем; участь у студентських конференціях, конкурсах, олімпіадах тощо; участь у роботі студентського наукового гуртка; анотацію прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури тощо
Вимоги до самостійної роботи	Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань. Самостійна робота здобувачів освіти включає детальне опрацювання теоретичних основ освітнього компонента «Українська мова (за професійним спрямуванням)», підготовку до практичних занять, яка передбачає, зокрема, виконання завдань практичного спрямування, опрацювання літератури, підготовку мініпроектів тощо. Ефективність і результативність самостійної роботи здобувача освіти викладач виявляє на практичних заняттях, зокрема під час тематичного опитування, бесід, дискусій, обговорення проблемних

	завдань, презентації творчих завдань, мініпроектів та ін., та фіксує в загальній оцінці за тему.
Умови підсумкового контролю	Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю, екзамену

11. Рекомендована література

11.1. Основна:

1. Гонца І.С., Розгон В.В. Сучасна українська літературна мова: навчально-методичний посібник для дистанційного навчання. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 262 с.
2. Зубков М. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 3-й вид., допов. і змін. Київ : Арій, 2020. 608 с. 2. Кацавець Р.С. Українська мова: усна і писемна (ділове спрямування). Навчальний посібник. Київ : Алерта, 2020. 264 с. 3. Корж А. В. Українська мова професійного спрямування. Навчальний посібник. 2-ге вид. Київ, 2020. 296 с. 4. Українська мова (за професійним спрямуванням): зб. тестових завдань для студентів вищих навчальних закладів / С. К. Богдан (відп. ред.), Л.В. Голоюх, І. П. Левчук [та ін.]. 5-те вид., переробл. та доповн. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. 204 с. 5. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. Київ : Алерта, 2019. 640 с.
3. Кисляк Л.Н. Українська мова (за професійним спрямуванням). Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форм навчання Івано-Франківського факультету Національного університету «Одеська юридична академія». Івано-Франківськ, 2013. 156 с.
4. Кисляк Л.Н. Українська мова (за професійним спрямуванням): навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: ІФЮІ НУ «ОЮА», 2022. 318 с.
5. Куприкова Г.В. Українська мова (морфологія). Теоретичний блок: навчальний посібник. Харків: Вид-во НУА, 2015. 104 с.
6. Литвин Л.П. Українська мова за професійним спрямуванням: теорія і практика: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. 423 с.
7. Мамич М. В. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навчально-методичний посібник. 3-тє вид., доповнене і перероблене. Одеса : Фенікс, 2023. 86 с. ISBN 978-966-928-575-1.
8. Марчук Л.М., Сукаленко Т.М., Бойчук В.О. Українська мова за професійним спрямуванням: практи. заняття, самост. робота: навч. посіб. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2016. 238 с.
9. Омельчук С.А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: навч. посіб. Київ: Грамота, 2014. 224 с.
10. Пономарьова Л.В. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис: у 2 ч. Частина II: навч. посіб. Маріуполь: ПДТУ, 2016. 150 с.
11. Правове письмо: навч. посіб. / За ред. Р.О. Стефанчука. Київ: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2011. 147 с.
12. Практикум з української мови за професійним спрямуванням для юристів: навч.посібник / Зайцева І.В., Калита О.П., Скуратівська Г.В., Павлова А.К. К.: Центр учбової літератури, 2013. 396 с.
13. Процесуальні документи у кримінальному провадженні: зразки, роз'яснення: наук.-практик. посіб. / за заг. ред.: Погорецького М.А., Кучинської О.П. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 545 с.
14. Складання кримінально-процесуальних документів у досудовому провадженні / Л.Д. Удалова та ін. Київ: КНТ, 2013. 376 с.

15. Українська мова (за професійним спрямуванням): навч. посіб.-практикум / Г.Л. Вознюк та ін. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. 307 с.
16. Українська мова за професійним спрямуванням: збірник тестових завдань: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Богдан С.К. та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2015. 195 с. 342
17. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: навчальний посібник. 8-ме вид., випр. і допов. Київ: Алерта, 2015. 307 с.

Нормативні акти:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами). (зі змінами). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень ст. 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України: від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99#Text>
3. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
4. Про медіа» : Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
5. Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України : Указ Президента України №156/2018 від 31 травня 2018 року. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/1562018-24258>.

Підручники, посібники, наукові праці:

11.2. Допоміжна:

1. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. Київ : Видавництво «Даринка», 2019. 40 с.
2. Азарова Л.Є., Стадній А.С., Радомська Л.А. «Українська мова (за професійним спрямуванням) у таблицях і схемах» для студентів I курсу: навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2018. 176 с.
3. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / за заг. ред. О. Сербенської : навч. посібн. 3-тє вид., доп. і переробл. Львів : Апріорі, 2019. 304 с.
4. Багатомовний юридичний словник-довідник / І.О. Голубовська та ін. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 543 с.
5. Беліков О.О. Тлумачний словник найсучасніших юридичних термінів. Харків: Прапор, 2011. 320 с.
6. Головащук, С.І. Складні випадки наголошення: словник-довідник. К.: Либідь, 1995. 192 с.
7. Гонца І.С., Розгон В.В. Сучасна українська літературна мова: навчально-методичний посібник для дистанційного навчання. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 262 с.
8. Гончаров Г. М., Карпець Л. А. Риторика і культура мови: навч. посіб. Харків : Панов А. М. [вид.], 2018. 179 с.
9. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення. Видання друге, істотно доповнене. Київ : КММ, 2019. 208 с.
10. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с.
11. Єгорова Т. Д. Ефективна комунікація: публічний виступ : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2018. 162 с.

12. Збірник зразків процесуальних документів (досудове розслідування): наук.-прак. посіб. Харків: Оберіг, 2014. 600 с.
13. Зразки процесуальних документів (досудове розслідування): наук.-практ. посіб. Харків: Право, 2015. 632 с.
14. Зразки процесуальних документів кримінального провадження: практ. посіб. / упоряд. Григоренко А.В. Київ: Центр учб. літ., 2013. 332 с.
15. Зразки процесуальних документів сторони захисту, потерпілого, інших учасників кримінального провадження відповідно до положень нового Кримінального процесуального кодексу України: практ. посіб. / за заг. ред. Григоренко А.В. Київ: Центр учб. літ., 2013. 288 с.
16. Зразки процесуальних документів у кримінальному провадженні з коментарями: посібник / Григоренко А.В. та ін. Київ: Центр учб. літ., 2016. 288 с.
17. Зубков М. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 3-й вид., доп. і змін. Київ : Арій, 2020. 608 с.
18. Каменков В. Судові дебати і репліки при закінченні (поновленні) розгляду справи. *Право України*. 2011. № 6. С. 57 – 61.
19. Кацавець Р.С. Наш час: актуальність ораторського мистецтва у судовому процесі. *Юридична наука*. 2012. № 10. С. 103 – 108.
20. Кацавець Р.С. Репліка захисника в судових дебатах. *Адвокат*. 2012. № 2. С. 39 – 41.
21. Кисляк Л.Н. Етичні засади комунікативної культури працівників правоохоронних органів. *Європейські перспективи: науково-практичний правовий журнал*. Київ: Спеціалізоване видавництво «ЮНЕСКО-СОЦІО», 2026. №1. С. 437-445. 0,6 (а.а.) DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2026.1.57>. URL: https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2026-1/EP_2026_1_437.pdf
22. Кисляк Л.Н. Українська мова (за професійним спрямуванням). Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форм навчання Івано-Франківського факультету Національного університету «Одеська юридична академія». Івано-Франківськ, 2013. 156 с.
23. Кисляк Л.Н. Українська мова (за професійним спрямуванням): навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: ІФЮІ НУ «ОЮА», 2022. 318 с.
24. Колоїз Ж.В., Березовська-Савчук Н.А. Українська мова професійного спілкування в аспекті теорії стилів та культури мовлення : практикум / за ред. проф. Колоїз Ж.В. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С.В., 2019. 131 с.
25. Колотілова Н. А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 271 с.
26. Крашеніннікова Т.В. Комунікативна компетенція працівника Національної поліції : навч. посіб. Дніпро: Адверта, 2017. 107 с.
27. Крикун В. Ю. Риторика : навч. посіб. Київ : Київський університет, 2019. 223 с.
28. Культура мовлення та риторика : навчальний посібник. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2020. 324 с. 13
29. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика: підручник. 2-ге вид., допов. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 496 с.
30. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторичний практикум : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 211 с.
31. Левчук І. П., Матящук Л. А. Основи культури мовлення : особливості, поради, роздуми : навч. довід. Луцьк : Вежа Друк, 2017. 164 с.
32. Литвин Л.П. Українська мова за професійним спрямуванням: теорія і практика: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. 423 с.
33. Матвійчук В.К. Закревський А.В. Тактика та методика участі адвоката-захисника у судовому слідстві та судових дебатах у кримінальних справах. *Юридична наука*. 2012. № 3. С. 135 – 140.

34. Мамич М. В. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навчально-методичний посібник. 3-тє вид., доповнене і перероблене. Одеса : Фенікс, 2023. 86 с. ISBN 978-966-928-575-1.
35. Мацько О. М. Практична риторика : навч. посіб. Київ : Київський університет, 2019. 239 с.
36. Мистецтво красномовства, культури спілкування та ділової комунікації : навч. посіб. / уклад. В. І. Докаш. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2020. 367 с.
37. Михальчук О.І. Мовна поведінка в електронному інформаційному просторі. *Соціолінгвістичні студії*. Київ: ВД «Бураго», 2010. С. 200 – 205.
38. Овчиннікова А. П. Риторика як суспільно-культурне явище: курс лекцій. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 175 с.
39. Павлова А.К. Специфіка використання вербальних засобів у юридичному дискурсі. *Наукові студії (культура, освіта – антропоцентричні парадигми і сучасний світ)*. Філософія. Філологія. Педагогіка. Економіка / Редколегія: Р.В. Болдирев (головний редактор, голова редколегії) та ін. Київ: МІЛЕНІУМ, 2013. Вип. 2, А. С. 205 – 210.
40. Партико З. В. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Ліра-К, 2018. 231 с.
41. Полюга Л.М. Словник українських синонімів і антонімів / НАН України; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Київ: Довіра, 2007. 575 с.
42. Практикум з української мови за професійним спрямуванням для юристів: навч.посібник / Зайцева І.В., Калита О.П., Скуратівська Г.В., Павлова А.К. К.: Центр учбової літератури, 2013. 396 с.
43. Риторика : навч.-метод. посіб. / уклад. Лариса Мафтин ; [відп. ред. С. Романюк]. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича : Рута, 2020. 343 с.
44. Семашко Т. Ф. Практична стилістика і культура мовлення : навч. посіб. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 320 с.
45. Семенов О., Насіленко Л. Професійна комунікативна підготовка майбутніх юристів: теорія і практика: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. 324 с. 346
46. Семенов О.М, Насіленко Л.А. Професійна комунікативна підготовка майбутніх юристів : теорія і практика : монографія. Суми, 2015. 324 с.
47. Сербенська О. А. Голос і звуки рідної мови. Львів : Апріорі, 2020. 280 с.
48. Серебряннікова Н., Хандусенко Д. Бізнес-комунікації: риторика, аргументація, етикет. Одеса : Фенікс, 2018. 109 с.
49. Терлак З. Пунктуаційний словник-довідник. Львів : Апріорі, 2019. 396 с.
50. Теслюк В. М. Основи красномовства : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2020. 523 с.
51. Українська мова (за професійним спрямуванням): навч. посіб.-практикум / Г.Л. Вознюк та ін. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. 307 с.
52. Український правопис. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Інститут української мови НАН України. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с.
53. Фаріон І. Д. Мовна норма: пошук істини (навчальне видання): посібник. ІваноФранківськ : Місто НВ, 2017. 256 с.
54. Флемінг К. Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником / пер. з англ. Ш.Нодя. Харків : КСД, 2020. 240 с.
55. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення: навчальний посібник. 8-ме вид., випр. і допов. Київ: Алерта, 2015. 307 с.
56. Яворський А.Ю. Лінгвістичні та логічні засади редагування : збірник завдань і вправ. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 168 с.
57. Gamble Teri Kwal, Gamble Michael W. The Public Speaking Playbook. SAGE Publications, Third Edition, 2020. 564 p.

58. Zarefsky David, Engels Jeremy. Public Speaking: Strategies for Success, 9th Edition, 2020. 407 p.

11.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Академічний тлумачний словник української мови (1970–1980). URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
2. Електронна бібліотека підручників: <http://info-library.com.ua/>
3. Електронна онлайн бібліотека: <http://ualib.com.ua/>
4. Іменник: граматичний довідник. URL: http://www1.nas.gov.ua/institutes/iium/new_books/Documents/imennykgramatychnyj_dovidnyk.pdf
5. Культура слова: мовностилістичні поради. URL: <http://ponomariv.kulturaslova.wikidot.com/>
6. Лозова Н.Є., Фридрак В.Б. ДЗВОНА ЧИ ДЗВОНУ? АБО -А(-Я) ЧИ -У(-Ю) В РОДОВОМУ ВІДМІНКУ: словник-довідник, 2007. URL: <http://rodovyividminok.wikidot.com>.
7. Mova.Info. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/> (дата звернення: 30.08.2025)
8. Мововишкіл правописний: освітній проєкт. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCFaROIDHjm0yCEM07JaO7eg/featured> (дата звернення: 30.08.2025).
9. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
10. Нові й актуалізовані слова та значення. URL: http://www.burago.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=95_%3A-20022010&catid=19%3A2010-12-26-14-16-12&Itemid=21&lang=uk.
11. Підручники онлайн: <http://books.br.com.ua/>
12. Правознавець: Електронна бібліотека юридичної літератури: <http://pravoznavec.com.ua>
13. Сайт нормативно-правових документів Кабінету Міністрів України: www.kmu.gov.ua
14. Словник дієслівного керування. URL: http://www1.nas.gov.ua/institutes/iium/new_books/Documents/kolibaba-furaslovnyc-dijeslovnogo-keruvannja.pdf
15. Словник іншомовних слів. <http://www.pcdigest.net/ures/book/sis.shtml>.
16. Словники on-line. URL: <http://rozum.org.ua/> (дата звернення: 30.08.2025).
17. Український лінгвістичний портал: «Словники України» on-line. URL: <https://lcorp.ulif.org.ua> (дата звернення: 30.08.2025).
18. Український правопис. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media>
19. Українські неологізми. (Сайт присвячений проблемі засвоєння нових термінів в українській мові). <http://words.volyn.net/>
20. Українські онлайнні словники. Лінгвістичні мовні ресурси та розваги. <http://lingresua.tripod.com/>
21. Уповноважений із захисту державної мови. URL: <https://movaombudsman.gov.ua/onlain-resursy-tablytsia> (дата звернення: 30.08.2025).
22. Урядовий портал: Узагальнені форми і зразки документів, інструкції з діловодства відповідних установ. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category>.
23. Я розмовляю українською. Словник «Антисуржик». <http://www.arkasproswita.iatp.org.ua/>

Доцент кафедри
загальноправових та гуманітарних дисциплін

Леся КИСЛЯК